

Domstolspodden

Avsnitt 20: Domstolspodden om konkurser – Borgenärer, borgensmän och förmånsrätt

28 augusti 2019

Gäster: **Stefan Skeppstedt**, vd, Ackordscentralen i Västsverige. **Eva Alsin**, domare, Göteborg tingsrätt

Programledare: **Jesper Nietzsche**, presskommunikatör, Domstolsverket.

Amanda driver en klädbutik med tre anställda. Det senaste året har försäljningen gått allt sämre. Amanda gör allt för att försöka rädda butiken, bland annat genom att låna pengar av släkt och vänner, men hon ser till slut ingen annan utväg – butiken måste försättas i konkurs. Vad händer då? Hur går det för de anställda? De som har lånat ut pengar? Hur ser deras chanser ut att få tillbaka de pengar de har lånat ut? Leverantörerna av kläder som ännu inte fått betalt, kommer de att få sina pengar? Och hur kommer det att gå för Amanda?

Domstolspodden i dag handlar om konkurser.

Musik

JESPER: Jag säger varmt välkommen till Domstolspodden Stefan Skeppstedt, vd på Ackordscentralen i Västsverige.

STEFAN: Tack för det!

JESPER: Väldigt kul att du ville komma hit till Göteborg tingsrätt, där vi sitter i dag och spelar in.

STEFAN: Ja, det ska bli jätteroligt att ha det här samtalet med dig och Eva.

JESPER: Ja, härligt, och jag säger jättevälkommen ... Ja, jag kan ju inte säga välkommen till lokalen, Eva Alsin, domare på Göteborg tingsrätt, men väldigt kul att du ville vara med i Domstolspodden i alla fall!

EVA: Ja, tack så mycket! Det ska bli spännande, tycker jag, att sitta här och prata om konkurser med dig.

JESPER: Ja, vad härligt!

EVA: Och med Stefan.

(skratt)

JESPER: Ja, jag har också sett fram väldigt mycket mot det här samtalet. Konkurser – om man börjar med den frågan, vad är konkurs? Hur blir man försatt i konkurs, Eva?

EVA: Ja, alltså, om man ska säga det väldigt enkelt så kan man ju säga att konkurser handlar om att man i ett sammanhang ska titta på vilka tillgångar och vilka skulder finns det för en person. Och hur ska de som då har skuld ... hur ska de kunna betala dem? Finns det några pengar att betala de här skulderna? Och det är ju tingsrätten som beslutar om konkurs. Så ja, det är väldigt kort.

JESPER: Ja, och ska man säga också att vi pratar om personlig konkurs och vi pratar om företagskonkurs.

EVA: Ja, Ja, reglerna är ju egentligen desamma både om det är en person eller ett företag som försätts i konkurs. Och genom beslutet så tillsätts då en konkursförvaltare som får i uppdrag att se över tillgångar och skulder.

JESPER: Och när vi pratar konkursförvaltare, Stefan. Som konkursförvaltare, om man börjar med den här frågan, en person som blir försatt i konkurs, vad innebär det?

STEFAN: Ja, om du blir försatt i konkurs så tappar du ju egentligen möjligheten att göra som du vill. Det är ju det ena då. Att du får ju en överrock, en konkursförvaltare. Och sen konkursförvaltaren, han är ju bunden till många regler i konkurslagen. Det ska man ju komma ihåg när man pratar om konkurser att visst, förvaltaren har en möjlighet att göra olika bedömningar men det finns en konkurslag med väldigt många kapitel som reglerar väldigt, väldigt många saker. Och som alltid när det gäller juridik så finns det lagförarbeten som talar om hur man ska tolka olika saker, och väldigt mycket rättsfall också. Vi jobbar ju också mycket tillsammans med tillsynsmyndigheten i konkurser och just när det gäller privatpersoner så får man alltid... Man har ju alltid rätt till pengar för att klara sitt uppehälle, så det är ju inte så att man blir ställd på bar backe utan konkursförvaltaren prövar alltid så att du får behålla medel för att betala din hyra och ditt dagliga uppehälle, så att säga. Så att det... så är det ju.

JESPER: När det gäller ... när någon blir försatt i personlig konkurs, hur kan... Går det att säga något om hur en typsituation kan se ut när det har gått så långt att man blir försatt i personlig konkurs?

STEFAN: Det kan man nog göra. Du har väl sett mer av det, Eva, egentligen men jag tror att när det gäller privatpersoner så är det ju väldigt mycket Skatteverket som är sökande. Och...

EVA: Det är ofta att de har drivit näringsverksamhet ...

STEFAN: Ofta är det ju det.

EVA: ... i en enskild firma. Den kan vara registrerad eller icke-registrerad, men det spelar ingen roll, har man drivit näringsverksamhet så vill Skatteverket att man ska betala sina skatteskulder helt enkelt. Och, ja, gör man inte det så brukar de initiera en konkursansökan. Och det handlar ju också om det här med konkurrens på lika villkor, och så vidare.

STEFAN: Sen ska man ju, om man gör en internationell utblick så kan man säga att det är ganska många länder där privatpersoner inte kan försättas i konkurs. Det har ju varit en viss kritik mot det, att man ska som privatperson kunna försättas i konkurs. Men vi har ju det systemet i Sverige och där är reglerna också lite annorlunda eftersom det är så pass ingripande för en privatperson. Det är ju extra stora krav på skyndsamt då, att konkursen ska handläggas snabbt.

JESPER: När du säger att det är så ingripande, vad får man och vad får man inte göra när man är försatt i personlig konkurs?

STEFAN: Du får ju i princip inte lov att göra någonting utan att konkursförvaltaren säger Ja till det.

JESPER: Till exempel vad?

STEFAN: Ja, du får ju lov att äta och dricka och så, det får du göra ...

Skratt

STEFAN: ... vi pratar ju främst om ekonomin nu, det är ju ekonomiska inskränkningar.

EVA: Du får inte driva näringsverksamhet, kan man säga.

STEFAN: Nej, det får du inte göra. Och har du en inkomst så samlas ju de pengarna ihop till konkursförvaltaren. Lönen går in till konkursförvaltaren och han portionerar ut det till dig. Men ja... så är det. Sen för att anknyta lite till din första fråga, för jag tycker att det hör samman lite grann, att man kan ju bli försatt i konkurs även om man bestrider ansökan. Och det är väl också så att eftersom det är så ingripande med konkurs så är det ju väldigt höga krav för det. Det finns ju en del fordringsägare som tillgriper det här med konkursansökan mer som en påtryckning mot både privatpersoner och företag. Och där är väl ett stort problem att de här kreditupplysningsföretagen som finns, där poppar det ju upp som en konkursansökan och det kan ju vara förödande för dig egentligen. Du kan ju få en konkursansökan som är helt ogrundad. Men där är regelverket sådant att det är väldigt stränga krav. Du kan inte sätta en person eller ett företag i konkurs utan att det verkligen finns en väldigt klar och förfallen fordran.

JESPER: Och det är väl domstolens sak att pröva detta också?

EVA: Ja, precis, och är det en borgenär, alltså en som har fordringar som ansöker, så sätter vi ut det till förhandling. Men allt som har med konkurs att göra ska gå snabbt, så relativt snabbt sätter vi ut en förhandling och där prövar man ju helt enkelt om förutsättningarna är uppfyllda. Är det så att man inte kan betala sina skulder i den takt det förfaller – och det inte bara är en tillfällig svacka utan att det finns en viss bevisning om att det här inte är övergående – då blir man ju försatt i konkurs. Och i annat fall så blir det ju ... Det är ju väldigt många, kan vi säga också, fall som faktiskt betalas. Många som, precis som Stefan säger, att man använder konkursinstitutet som ett litet utpressningsmedel eller ett sätt att komma före i kön. Att liksom se till att få betalt, att min fordran blir prioriterad genom att jag går in med en konkursansökan till tingsrätten. Då blir den skuldsatte, som inte vill bli försatt i konkurs, tvingad att betala helt enkelt.

Musik

JESPER: Vi har pratat om personlig konkurs, men företagskonkurser, det exemplet som jag läste upp i inledningen här med Amanda och hennes klädbutik som har gått dåligt ett tag. Eva, vad innebär det när ett företag blir försatt i konkurs? Och vad händer sen där?

EVA: Ja, man kan ju säga så här att utgångspunkten är egentligen ... det är ju samma regler som gäller för företag som för en privatperson som blir försatt i konkurs, att det blir en konkursförvaltare som tar över.

JESPER: Det här exemplet, Amanda, hon har ju tre stycken anställda. Jag tänker mig att för deras del så lär det ju vara en jättefråga. Vad händer med dem?

EVA: Ja, och anställda har ju möjlighet genom konkursen att få betalt för sin lönefordran genom lönegarantin som finns. Det är ju en statlig garanti som gör att man kan få en del av sina pengar i vart fall betalda, det finns lite beloppsbegränsningar och tidsbegränsningar också. Och det är konkursförvaltaren som beslutar om lönegarantin och sen betalas det ut av länsstyrelsen. Det brukar ju vara en sån åtgärd som är viktig att vi tar snabbt, för det kan ju vara så att de anställda kanske inte har fått lön på ett tag. Och det kan till och med vara så att det är den anställde som har ansökt om konkurs. Det är inte helt ovanligt.

JESPER: Nej. Nej, men just det. De är ju tre stycken här som definitivt vill ha betalt för lönen. Men det finns ju andra här också i exemplet. Vi har personer som har lånat ut pengar till Amanda för att hon ska kunna driva butiken vidare. Sen finns det klädleverantörer som också har säkerligen ganska många fakturor som de vill ha betalt för.

STEFAN: Absolut.

JESPER: Stefan, vad gör du? Din roll som konkursförvaltare i det här fallet?

STEFAN: Min roll som konkursförvaltare, det är att göra det så bra som möjligt för alla egentligen. Det gäller ju att försöka, när man kommer ut på ett företag som har gått i konkurs så träffar man både de anställda och ställföreträdaren och bildar sig en uppfattning om hur det ser ut på skuldsidan och så vidare, och man tittar ju på hur man ska avveckla boet. Om du nu har din klädaffär exempelvis, så finns det ju olika sätt att avveckla den på. Man kan ju ha en utförsäljning i butik och då sätter man sig tillsammans med ställföreträdaren och de anställda och diskuterar om vilka rabatter man ska ha. Är ställföreträdaren intresserad av att hjälpa mig som förvaltare? Ofta behöver man ju hjälpen, för man kan ju ... Ena dagen kan man vara konkursförvaltare i ett djursjukhus och nästa dag i en mekanisk verkstad och nästa dag är det en klädbutik. Så som konkursförvaltare är det väldigt viktigt att bygga en bra relation till den som har drivit bolaget. Och ofta är det ju en bank inblandad. I ditt fall är det ju inte det men ofta, banken har ofta säkerhet i egendomen och ställföreträdaren har kanske gått i borgen, som det heter då, alltså, garanterat att banken får sina pengar. Om man har gjort det så vill man ju gärna hjälpa konkursförvaltaren så att banken får så bra betalt som möjligt så att man slipper infria det där garantiåtagandet. De anställda vill ofta hjälpa till för att om man håller i gång verksamheten under en månad kan man leta efter en köpare som kanske tar över verksamheten. Det gäller i din klädbutik men det gäller i alla andra konkurser också. Så att som förvaltare gäller det att få alla att samlas kring det här projektet, att försöka göra det så bra som möjligt i den här situationen. Många leverantörer och andra intressenter är ju väldigt irriterade på den tidigare ägaren ofta, eller på bolaget, om de inte har fått betalt. Och det gäller att hantera det och förklara det att "Det är inte min roll, nu försöker jag göra det så bra som möjligt för er också".

JESPER: Jag tänker att vi kommer komma tillbaka till situationen med Amanda och klädbutiken, men vi ska sticka emellan med en liten snabb orientering.

Musik

JESPER: Då är vi framme vid ett riktigt trevligt moment i Domstolspodden. Nämligen begrepp som jag vill ha förklarade på ett enkelt och rakt och tydligt och pedagogiskt sätt.

EVA: Ojoj, ojoj!

JESPER: Då tar jag Domstolspoddenpennan och öppnar det bruna kuvertet.

Skratt

JESPER: Då är det så förstås att alla de här lapparna handlar på ett eller annat sätt om det vi pratar om i dag, konkursfrågor. Vi ska se här ... [öppnar kuvert] Ja, det var ju tur att inte det här ska återanvändas. Vi gör så här ...

STEFAN: Ojoj!

EVA: Många!

JESPER: Det var alla lappar ... Ja, många lappar är det. Men jag föreslår, Eva, att du drar en valfri lapp.

EVA: Jag tar den där, den ser spännande ut.

JESPER: Ja, och så får du säga vilket begrepp det är sen.

EVA: Åh gud, ”bevakningsförfarande”!

JESPER: Ja!

EVA: Ja, då är det ju så att om förvaltaren inte riktigt vet hur mycket fordringar, eller hur många borgenärer som finns, så kan han begära att tingsrätten ska besluta om bevakningsförfarande. Och då kungörs det och så måste man som borgenär bevaka sin fordran. Man måste tala om för tingsrätten att man har en fordran. Så skickar vi över det sen till förvaltaren så får han reda på vilka som har möjlighet att få betalt i den här konkursen. Och missar man att bevaka så har man inte längre rätt att få betalt i konkursen.

JESPER: Så där måste man vara aktiv.

EVA: Där måste man vara aktiv.

JESPER: Ja.

STEFAN: Då måste jag ju också göra det medskicket då att det är många som kanske i inledningen av konkursen har skrivit till förvaltaren och sagt att man har en fordran. Men om det blir bevakningsförfarande, då måste man göra om allting igen, i annat fall får man inte betalt. Så det är viktigt.

JESPER: Det är viktigt att vara aktiv.

STEFAN: Ja.

JESPER: Stefan, lapp. Jag får säga också att man får säga ”Pass”, om man känner att den här vill inte jag ha. Då får man skicka över den till ... över bordet. Inte till mig dock.

Skratt

STEFAN: Ja ... ”Gäldenär, borgenär och borgensman”.

JESPER: Tre på en, fick du!

STEFAN: Ja, och det där är ju väldigt lätt att blanda ihop. Gäldenär är ju en som ska betala och borgenär är ju någon som ska ha betalt. Och en borgensman, det är ju en som har garanterat att någon ska få betalt. Så som exempelvis banken. Som borgensman har man garanterat att banken ska få betalt av gäldenären då. Så att ...

JESPER: Ja.

EVA: Det är väl just borgensman och borgenär som man ibland blandar ihop.

JESPER: Det låter så lika. Hyfsat viktigt att ha koll på ...

EVA: Absolut. Det är ju precis tvärtom. Det är ju ...

STEFAN: Ja, precis tvärtom är det.

Skratt

JESPER: Jättebra! Eva, ny lapp.

EVA: Ny lapp. ”Juridisk person och fysisk person”. Ja, fysisk person det kanske inte är

... det är ju vi alla människor. Juridiska personer, det är ju bolag, föreningar, stiftelser. Juridiska konstruktioner som man då benämner som juridiska personer för att de kan då ... ja, till exempel bli försatta i konkurs eller ingå avtal, att de har rättshandlingsförmåga. Det är väl det paret, om man säger så.

JESPER: Mm. Personer utan personlighet.

EVA: Det kan man säga.

Skratt

EVA: Om det inte är Coca-Cola, för då kanske man faktiskt skulle vilja påstå att man har en personlighet. Jag vet inte ...

Skratt

JESPER: Nu får vi säga att det finns andra läskedrycker som ...

Skratt

JESPER: Stefan.

STEFAN: "Obestånd och insolvent". Ja, det där är ju en svår fråga faktiskt som man ju borde kunna kanske, men ... Om du är insolvent, då kan du ju inte betala dina skulder när de förfaller, efterhand som de förfaller helt enkelt. I det ligger också en prognos. Det är inte bara fråga om att du inte kan betala just nu utan det ligger också framåt. Och jag blev bara lite osäker, obestånd ... ?

EVA: Är det inte samma sak?

STEFAN: Det är samma sak ja.

EVA: Är det inte att man är insolvent eller att man är på obestånd. Det är samma sak, det är bara att det är två olika ... Det är rätt synonymt egentligen.

STEFAN: Det är synonymt, ja men vad bra.

EVA: Och det är det som är grunden för konkursansökan. Ibland så glömmar folk att tala om varför, att ange grunden. Då kompletterar vi och säger: "Ni måste tala om varför".

STEFAN: Och det ska man också göra när man gör en helt egen ansökan. Då bör man också tala om grunden, att man är på obestånd, eller att man är insolvent ja.

EVA: Och det går bra vilket som.

JESPER: Eva.

EVA: Då ska vi se här ... "Ackord". Ja, det är en uppgörelse. Man skriver ner sina fordringar, behöver betala mindre, kan man säga. I företagsrekonstruktion så brukar det ofta sluta med att man begär ett ackord. Det betyder då att tingsrätten i de fallen kan besluta om ett offentligt ackord som då är bindande för alla. Sen kan vi också träffa, på frivillig basis, underhandsackord och då är det inte riktigt lika strängt utan då är det mer avtalsmässig uppgörelse.

STEFAN: Det finns faktiskt ett kapitel i konkurslagen som talar om ackord i konkurs, men det är väldigt ovanligt.

EVA: Det är väldigt ovanligt, ja.

STEFAN: Så det tar vi inte i den här podden utan det får bli i fortsättningen sen.

JESPER: Nej, det tar vi sen. Så för de musikintresserade, det hade kunnat vara en helt annan värld.

EVA: Det var en helt annan värld.

JESPER: Stefan.

STEFAN: Ja. "Kungörelse", ja, kungörelse, det är när man ger offentlighet åt någonting i en viss angiven form. Ofta genom annons i tidningen.

EVA: Post och inrikes ...

STEFAN: Ja, post och inrikes tidningar, eller ...

EVA: Och dagspressen.

STEFAN: Ja.

JESPER: Och det måste man göra?

EVA: Ja, alltså, det finns ju många moment, många beslut som ska kungöras i konkurs. Som till exempel när man inleder bevakningsförfarandet, som vi pratade om nyss, och även beslutet om konkurs ska kungöras och få rättsverkningar efter det. Så tanken är att man ska kunna läsa det. Det ska vara tillgängligt för alla.

STEFAN: Och det är ju någonting som skrämmer många som ska gå i konkurs, den här offentligheten kan man ju inte komma ifrån. Nu är det väl inte så hemskt många som läser de där sidorna på slutet i tidningen där man kungör konkursbeslut. Men det är förenat med obehag hos många.

JESPER: Fullt begripligt. Vi tar var sin lapp till. Nu gäller det att välja rätt. Eva får börja.

EVA: Oj, "förmånsrätt", ja, det finns ju faktiskt en hel lag som heter förmånsrättslagen.

JESPER: Men om man ska förklara för någon, om vi riktigt ska få en ...

EVA: Ja, men man kan väl säga så här att man har olika rätt att ... eller en ordning som man kan få betalt i konkurs. Har man pant till exempel så har man rätt att få betalning ur den egendomen.

JESPER: Vad innebär det att ha pant?

EVA: Att man har rätt att få betalt i den egendomen ...

JESPER: Jaha.

EVA: ... i konkursen. Och har man ingen förmånsrätt så har man ju bara ... alla har ju lika rätt då. Så det är ju viktigt att ha förmånsrätt. Det är bra att ha det.

STEFAN: Det är det. Men för att anknyta till ditt fall med klädbutiken så kan man säga att både Skatteverket, som ju ofta har krav på ett bolag, ägarna, som kanske har lånat in pengar, liksom leverantörerna är likställda. Det är inte så att leverantörerna får betalt

först eller att Skatteverket får betalt först utan om du själv har lånat in pengar i ett bolag – om du inte har gjort det som ett aktieägartillskott – så kommer du inte efter leverantörerna. Så det är ju viktigt att hålla i minnet. Och det kan ju vara ett incitament till att ägaren verkligen är intresserad också av att det ska bli ett bra resultat, för då kan han få tillbaka lite pengar av det han har lånat in då.

EVA: Hur är det med de anställda, har inte de förmånsrätt?

STEFAN: De anställda har förmånsrätt, det har de.

EVA: Ja.

STEFAN: Men det blir ju ofta ... Ja, det är rätt så komplicerad, det där, men ofta, de flesta i dag får ju jobb ganska snabbt. Det är en bra arbetsmarknad där ute så det är nästan svårt att behålla dem, skulle jag vilja säga. De flesta i dag rycker man ju i ganska fort.

JESPER: Och nu har vi en lapp kvar som Stefan har gömt lite grann.

STEFAN: Ja, det har jag.

Skratt

JESPER: Och det är verkligen sista chansen att få förklara ett ord. Ungefär som du satt på en middagsbjudning med någon ...

STEFAN: ”Betalningsinställelse”, ja, betalningsinställelse, det är ju när man ställer in betalningarna helt enkelt. Och betalningsinställelse kan man prata mycket om faktiskt, det är ju så att om du exempelvis inte kan betala dina skulder så är ju tanken – och om du är på obestånd – då ska du i princip antingen gå i konkurs eller gå in i företagsrekonstruktion. Men du kan också ställa in dina betalningar och då blir det ett informellt förfarande som gör att du slipper personligt betalningsansvar för skatten. Det är nämligen så att som ställföreträdande i ett bolag, om du inte betalar skatten på utsatt tid, den 12:e, då blir du personligen betalningsansvarig för den skatten om du inte sätter bolaget i konkurs eller företagsrekonstruktion den 12:e. Då finns det det mellantinget att du skriver till alla fordringsägare och säger att ”Nu ställer jag in betalningarna”. På det viset kan du skaffa dig ett litet rådrum för att fundera på: Vad ska jag göra? Går det? Är detta tillfälligt? Går det att rädda mitt bolag? Ska jag gå i rekonstruktion eller ska jag gå i konkurs? Det finns bra information om det på Skatteverkets hemsida ...

JESPER: Det kan vi tipsa om, som en ...

STEFAN: ... som jag tycker att man ska gå in och läsa på.

JESPER: Lite av en livlina tillfälligt helt enkelt.

STEFAN: En liten tillfällig livlina som man dock ska kanske varna lite för. För det finns ju alltid, det blir alltid bedömningsfrågor, men vi brukar alltid säga det att det är ju bättre att ställa in betalningarna än att inte göra någonting alls. För gör du ingenting alls, då får du ett personligt ansvar.

EVA: Då riskerar man ju det personliga ansvaret.

STEFAN: Och då har du ändå gjort någonting.

EVA: Det verkar de flesta företagare också väl medvetna om, för man kan ju se att i

anslutning till skatteinbetalningsdagarna så ökar ju antalet konkursansökningar till tingsrätten. Alltså de egna ansökningarna då från företagen själva.

JESPER: Bra! Det var ett litet race med lappar med begrepp. Var det något ni ... Sitter ni och tänker så här: Åh, varför fick jag inte den lappen i stället. Den här hade jag velat ha.

EVA: Ja, vad kan det vara?

Skratt

STEFAN: Vi klarade väl oss ganska bra.

JESPER: Ni klarade er oerhört bra. Poddpennorna haglar över er.

Skratt

JESPER: Ni blir rikligt belönade.

STEFAN: Det tackar vi för.

JESPER: Jag tänker att vi går vidare. Vi har pratat om konkursförvaltare, Stefan, konkursförvaltare, vem kan bli konkursförvaltare?

STEFAN: Ja, alltså, konkursförvaltare är ju något som egentligen styrs ... Ja, det styrs ju av tingsrätten. Det är tingsrätten som förordnar konkursförvaltare i det enskilda fallet och då har det utbildats en praxis som fungerar så att tingsrätten har en lista på godkända konkursförvaltare. Och det är ju då personer som har ansökt om att bli uppsatta på den där listan, tillsynsmyndigheten för konkurser har prövat de här personerna och sen gör tingsrätten en prövning då. Men det finns rent teoretiskt en möjlighet att i en enskild konkurs föreslå en annan som man tycker är lämplig då. Men i realiteten är det väldigt sällsynt. Sen kan man väl säga att det finns ju olika varianter, Eva pratade inte om det här inledningsvis men man kan ju lämna in en konkursansökan där man föreslår en viss konkursförvaltare. Och då prövar tillsynsmyndigheten och tingsrätten om den är lämplig.

EVA: Det är egentligen tingsrätten som prövar men vi hör ju tillsynsmyndigheten innan man beslutar.

STEFAN: Ja. Och det kan man ju säga att fördelen med det är ju att konkursförvaltaren då är lite förvarnad och lite grann, som jag pratade om, ena dagen kan du ha ett djursjukhus, nästa dag en butik. Det finns ju väldigt mycket att vinna om man går till någon konkursförvaltare innan och har en rådgivning och frågar. Det kan ju vara så att man inte behöver gå i konkurs. Man ska kanske välja företagsrekonstruktion i stället. Samtidigt så har man då en möjlighet att sjunga upp den här föreslagna förvaltaren så att han har en organisation som kan köra i gång direkt. Samtidigt får det ju inte bli så att det blir ett jävsförhållande ...

EVA: Det får ju inte vara jäv, precis.

STEFAN: ... så det är ju en balansgång.

EVA: Absolut.

STEFAN: Och då kan man väl säga att vem som kan bli uppsatt på den här listan är ju advokater som jobbar med affärsjuridik och som är specialiserade på

konkursförvaltning.

EVA: Man brukar ju kräva en viss erfarenhet, att man har hanterat ...

STEFAN: Ja. Och vi på Ackordscentralen, vi är ju inte advokater då utan vi är ju en näringslivsorganisation som faktiskt startade vår verksamhet 1857.

JESPER: Oj!

STEFAN: Så vi har ju varit i gång väldigt länge, så vi är inte advokater utan det är vi och advokaterna som kan bli konkursförvaltare.

JESPER: Jag tänkte på en sak, när vi pratade om just klädbutikexemplet, för du sa att som konkursförvaltare, du åker dit och du beskriver arbetsdagarna att det kan vara djursjukhus en dag, en teknisk verkstad en annan och en klädbutik. Du åker dit rent praktiskt till verksamheten?

STEFAN: Jo, jo.

JESPER: Vad är det du kollar på när du åker dit?

STEFAN: Jag åker alltid dit och informerar personalen om de här reglerna som Eva pratar om, lönegarantin. Men det handlar ju också om att bilda sig en uppfattning om det går att hålla i gång verksamheten. För kan du ... Du kan ju hålla i gång verksamheten under en månad med hjälp av de anställda som går på lönegarantin. Och under den månaden så kan du då annonsera ut verksamheten, du kan försöka kontakta olika intressenter för att kunna sälja det som helhet va.

EVA: Precis, det handlar ju om att få så mycket pengar som möjligt för det som finns.

JESPER: Absolut. Samtidigt som jag tänker mig, om jag skulle sätta mig i situationen att jag inte var ... om jag var anställd av ett litet bolag och jag känner att: Oj, vi har inte fått lön på ett tag, det verkar gå dåligt. Rent känslomässigt så antar jag att det kan vara ... att möta personalen och att vara konkursförvaltare, det låter som att det är hyfsat mycket oro du kan möta när du åker ut där också.

STEFAN: Jag skulle vilja säga att det egentligen på många sätt är tvärt om. För att väldigt många, framför allt ställföreträdare, har ju kanske kämpat i många år med en besvärlig marknadssituation.

EVA: Det tror jag också.

STEFAN: Så för många kommer det nästan som en befrielse att man vänder blad lite grann. För de anställda kan det ju ses som en nystart om det kommer in en ny ägare med kapital och sådant.

EVA: Det har ju varit en ovisshet som många har levt med. Och just det här att man har kämpat, man har vänt på varenda krona och man har funderat. Man har kanske gjort olika försök för att få det att gå ihop. Och så går det liksom inte. Så det tycker jag att man upplever också i rätten, att många ... Det är klart att man motsätter sig kanske, men att det på något sätt ändå kan bli lite skönt att det faktiskt fattas ett beslut och så går man vidare.

JESPER: Och när vi är inne på de här frågorna om att gå vidare. En konkurs, när det har fattats beslut om en konkurs, hur länge pågår en konkurs?

EVA: Det finns ju egentligen inga regler om hur länge den kan pågå utan det beror ju väldigt mycket på. Vad finns det för omständigheter som måste utredas? Behöver man driva processer? Hittar man intressenter som vill ta över snabbt eller är det långgrandiga förhandlingar? Konkursförvaltaren möter ju, som sagt var, väldigt olika verkligheter som man kommer ut till, och det påverkar ju också hur länge den här konkursen pågår. Sen finns det ju ett allmänt krav på att man ska, med så gott resultat som möjligt, göra det så snabbt som möjligt. Och det kan man ju tycka att det är en ekvation som är ganska tuff att rodla iland helt enkelt.

STEFAN: Det är det ju. Och nu pratar man givetvis i egen sak men för några år sen gjordes det en undersökning vad allmänheten hade för attityd till vissa yrken, och tydligen konkursförvaltare, det kom i botten.

EVA: Gjorde det det?

Skriatt

STEFAN: Ja, det kom verkligen i botten. Konkursförvaltare hade man inte några höga tankar om och jag skulle nog vilja säga att de flesta är nog bättre än sitt rykte. Det handlar ju om att åstadkomma ett bra resultat för alla och självklart blir det konflikter ibland, visst det blir det.

EVA: Det kan ju också vara konkurrens mellan de olika borgenärerna.

STEFAN: Ja.

EVA: Alltså, någon vill så och någon vill så. Det är bra för en att få det på ett sätt och kanske bättre för någon annan. Men förvaltaren ska ju ha allas bästa, det gemensamma bästa för sina ögon.

JESPER: Jag tänkte här, ni är inne på den frågan: bra och det bästa, och så. "Bra" konkurs och "dålig", Stefan, kan man säga så att: "Det här var en bra konkurs och det här var en konkurs som var dålig"?

STEFAN: En bra konkurs är väl en konkurs där verksamheten kan leva vidare och att det kan gå snabbt. Att de anställda får behålla sina arbeten och där kanske kostnaderna inte blir alltför stora heller, så att fordringsägarna kan få hyggligt betalt. Det är ju det bästa, absolut. Och en dålig konkurs, ja, det är väl just en konkurs som drar mycket kostnader och där fordringsägarna inte får mycket över i slutändan. Men vi pratar ju lite grann om det just med förvaltarval och det kommer ju in lite grann med planering också. Det är ju alltid bra om man innan man väljer att sätta ett bolag i konkurs, tänker efter lite grann vad man ska göra dagen efter du är försatt i konkurs. Många bra konkurser bygger ju på att du skalar av olönsamma delar på verksamheten. Men då gäller det ju att du har gjort det jobbet innan du sätter det i konkurs. Att du tänker efter och mäter: den delen är inte lönsam, den ska vi lägga ner, den delen ska vi satsa på. Då måste du se till att du har finansiering så att du kan köpa den delen.

Musik

JESPER: Vi tar några snabba praktiska frågor mot slutet här, som jag tänker kan vara såna man kan fundera på. Om jag har lånat ut pengar till en person som blir försatt i konkurs, precis som i exemplet med klädbutiken, Eva, vad händer då?

EVA: Ja, det viktigaste är att man faktiskt kontaktar konkursförvaltaren och talar om att man har pengar att fordra. För det betyder ju att då har man möjlighet att få betalt utav det som finns i det här konkursboet.

JESPER: Så det kan bli en del av pengarna eller det kan bli allt eller ingenting.

EVA: Ja, det vet man ju inte.

JESPER: Nej, det vet man inte.

EVA: Det vet man inte för det visar sig under själva förvaltningen. Och är det så att det är en juridisk person, som vi har pratat om tidigare, så finns ju den möjligheten inte kvar sen. För den juridiska personen dör genom att konkursen avslutas. Medan är det en privatperson som du har lånat ut pengar till så kan du alltid kräva den personen senare.

JESPER: Men viktigt att hålla koll på.

EVA: Mm.

JESPER: En annan situation som kan uppstå, om jag har köpt en bil av en bilfirma som har försatts i konkurs, Stefan, vad händer då?

STEFAN: Där finns det ju en specialreglering i konsumentköplagen som ger dig en rätt att få tillbaka bilen, § 49. Om det däremot inte är ett speciellt föremål utan kanske det är tio kilo säd eller någonting annat, som du har köpt.

Skratt

STEFAN: Då kan det bli bekymmer om det inte är avskilt ordentligt. Men just ... Lagstiftaren har tänkt på konsumenten i det sammanhanget. Om man däremot inte är konsument, då är det ju andra regler som gäller. Då är det ju ofta så att om man har betalt för någonting så får man bara en fordran i konkurs och har inte rätt att få det man har köpt – vilket ju många uppfattar som orättvist, givetvis. Det kan man förstå.

JESPER: Vi har varit inne på den frågan, men skulderna, vad händer med dem? Är det någon skillnad om det är ett företag eller en privatperson som försatts i konkurs, Stefan?

STEFAN: Ja, det är det. En privatperson som försatts i konkurs, när konkursen är avslutad så finns ju skulderna kvar. Och när det då gäller en juridisk person så är det som Eva sa, då dör ju den juridiska personen med detta. Sen kan den då återuppväckas om det dyker upp nya tillgångar i konkursen och så. Men nu är vi inne på lite specialfall.

EVA: Och då likvideras dem.

STEFAN: Ja. Sen kan man säga – och nu vet jag inte hur tekniska vi ska vara här – men det är ju till och med så att under tiden konkursen pågår så finns det att konkursboet är någon sak för sig och bolaget i konkurs kan leva parallellt med konkursboet, vilket är mycket förvirrande för alla som kommer i kontakt med detta. För att bolaget i konkurs företräds av den gamla styrelsen, och de kan till exempel fortsätta en domstolsprocess som konkursförvaltaren inte vill driva. Då kan de fortsätta att driva det, men det är ju väldigt lätt att blanda ihop det där.

JESPER: Mm. Det är mycket i hela detta samtal som handlar just också om vikten av att, om man är part i detta, så måste man både vara aktiv och också ha koll på hur saker fungerar.

STEFAN: Ja, så är det ju i livet.

JESPER: Så är det i livet.

STEFAN: Särskilt i det här sammanhanget, får man ju säga.

JESPER: Och en sista fråga av rent praktisk natur. Eva, kostar det någonting att ansöka om konkurs?

EVA: Om man är borgenär ...

JESPER: Och då är man alltså den som är ...

EVA: Fordringsägare som vill ...

JESPER: Den som vill ha betalt.

EVA: Just det, den som vill ha betalt, som vill att någon annan då ska försättas i konkurs, då får man betala en ansökningsavgift på 2 800. Medan om du själv vill försättas i konkurs, då kostar det ingenting.

JESPER: Så om man tar och avslutar också med inledningsexemplet, så om Amanda själv ansöker om konkurs, då är det ...

EVA: Det är kostnadsfritt.

JESPER: Men däremot om någon av hennes anställda ...

EVA: Ja, så får de betala. Men däremot kan ju lönegarantin täcka den ansökningsavgiften.

JESPER: Men en leverantör, en klädleverantör som känner att: Vi har inte fått betalt här på ...

EVA: Ja, de får också betala en ansökningsavgift på 2 800.

Musik

JESPER: Bra! Vi har pratat om konkurser både vad som händer om en person går i konkurs och om ett företag, en juridisk person, går i konkurs. Men jag tänker att, så här avslutningsvis, utifrån det vi har pratat om med konkurser – Stefan, har du några reflektioner som du tänker att du vill lyfta så här innan vi sätter punkt för dagen?

STEFAN: Ja, det har jag. En viktig sak, tycker jag, är just synen på konkurser som är olika från olika länder. I USA till exempel, där har man ju lite grann inställningen att har man inte ett par konkurser bakom sig så är man ingen riktig företagare. Här i Sverige, här har vi inte den synen riktigt. Mycket har ju att göra med våra kreditupplysningsföretag som ... alla som gör affärer egentligen söker ju på styrelseledamöterna och får ju då upp att du har varit inblandad i konkurser. Och det är ju aldrig bra. Det smittar ju det företag som du kanske sitter i styrelsen för. Vad jag tror är viktigt, det är att man skiljer på konkurs och konkurs. I en konkurs så upprättas ju någonting som heter förvaltarberättelse. Den här förvaltarberättelsen talar ju om hur konkursen är skött, hur ställföreträdarna har agerat. Och om man som fordringsägare eller bank läser den här förvaltarberättelsen så ser man ju om ställföreträdarna har betett sig illa, helt enkelt. Det kan ju vara så att de är mycket offer för tillfälligheter och annat, så man ska nog inte bara gå på det utan man kan visst vara en seriös företagare även om man har suttit i styrelsen i ett konkursbolag. Ett annat stort problem är ju det att företag som går dåligt behöver ju en bra styrelse för att vända utvecklingen. Och om ingen med kompetens vågar ta ett jobb i ett företag som går dåligt, då får vi ju stora bekymmer i näringslivet. Så ja, det tycker jag.

JESPER: Spännande inspel! Och Eva, som domare, reflektioner kring samtalet om konkurser.

EVA: Ja, man kan väl säga att konkursärendena i domstol skiljer sig lite grann från andra ärenden på det sättet att vi närmast utgör besluts- och kontrollinstans. Medan själva materian hanteras av konkursförvaltarna, alltså utanför domstolen. Så vi fattar beslut och vi ... Man har edgångar, att gäldenären kommer hit och avlägger ed på att han har lämnat riktiga uppgifter, och sen så är det lite andra formella beslut som tas. Men vi är mycket brevlåda, kan vi säga också, i förhållande till konkursförvaltarna. Man kan ju tycka att vissa delar av reglerna är lite gammeldags. Jag tänker framför allt kanske på edgångssammanträdena som känns lite gammeldags. Där finns ju lagförslag om att man i stället skulle föra över den uppgiften till förvaltaren. Men det är länge sen och jag har inte hört något om det än.

Skratt

JESPER: Nej, och det är ju lagförslag och det ligger långt utanför händerna på de som sitter i rummet här vad som kommer att hända.

EVA: Absolut.

JESPER: Men ett väldigt spännande samtal att få vara med i när det gäller konkurser. Jag skulle vilja säga jättetack Eva Alsin, domare, Göteborg tingsrätt, för att du var med i Domstolspodden!

EVA: Ja, tack, för att jag fick delta!

JESPER: Nöjet var på vår sida! Och Stefan Skeppstedt, vd, Ackordscentralen Västsverige, och konkursförvaltare, tusen tack för att du ville vara med i Domstolspodden och prata om konkurser!

STEFAN: Tack, det har varit jätteroligt!

JESPER: Och med det sagt så säger Domstolspodden tack för nu. Om ni som lyssnar vill kontakta oss i redaktionen så kan ni antingen mejla till domstolspodden@dom.se eller skriva till oss på vår Facebooksida. Då är det bara att söka på Domstolspodden på Facebook. Ni kan också skriva till oss via Twitter och då använda #domstolspodden.

På återhörande!

Musik